

ЕВОЛЮЦІЯ КОРПОРАТИВНИХ ВІДНОСИН У НАЦІОНАЛЬНІЙ ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ

*Д. І. Шабанов, аспірант, Національна металургійна академія України,
demonshab@ukr.net*

Методологія дослідження. Результати отримані за рахунок застосування методів: єдності історичного та логічного, хронологічного у розкритті історичних умов становлення корпоративних відносин у національній економіці; системно-структурного підходу до з'ясування організаційно-правових форм юридичних осіб, яким є акціонерні товариства; статистичного - для з'ясування порівняльної кількості приватизованих підприємств в Україні в період оптимізації корпоративних відносин.

Результати. Виявлено, що обов'язковою умовою ефективного розв'язання проблем корпоративного соціально-економічного розвитку є остаточне формування та подальше вдосконалення національної системи корпоративного сектора, в якій мають бути репрезентовані права й інтереси всіх учасників корпоративних відносин відповідно до їх внеску в діяльність акціонерних товариств.

Показано, що корпоративний сектор стає пріоритетним напрямом ринкових реформ, а роль держави в цьому процесі полягає, насамперед, у створенні сприятливих загальних умов для розвитку корпоративних відносин та подальшого формування найбільш адекватних реаліям економіки України корпоративних структур.

Визначено, що приватизація в постсоціалістичних країнах не була рівномірно поступальним процесом зміни титулу власності підприємств з державного на приватний або змішаний. Формування структури економіки, за критерієм форм власності, що відповідає вимогам ринку, здійснювалося поетапно, з уповільненнями, відступами і коригуваннями первинних програмних спрямувань.

Новизна. Встановлено, що еволюція корпоративних відносин закінчилась приватизаційними та корпоратизаційними процеси у національній економіці, що здійснювались поетапно, з уповільненнями, відступами і коригуваннями первинних програмних спрямувань, які суттєво вплинули на хід розвитку корпоративного сектора.

Практична значущість. Запропоновано ряд заходів, які сприятимуть удосконаленню корпоративних відносин на сучасному етапі, а також корпоративного розвитку вітчизняних акціонерних товариств та інших корпоративних утворень на тривалу перспективу

Ключові слова: акціонерне товариство, акціонування, законодавчо-історичні аспекти акціонування, корпоративні відносини, корпоратизація, приватизаційні закони, приватизація.

Література

1. Про приватизацію майна державних підприємств // Закон України № 2163XII від 4 березня 1992 року // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 24. – С. 709–722.

Pro privatyzatsiiu mayna derzhavnykh pidpryemstv [On privatization of state enterprise] // *Zakon Ukrainy № 2163XII vid 4 bereznia 1992 roku* // *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy*. – 1992. – № 24. – Р. 709–722.

2. Берзон Н. И. Акционерное общество: капитал, правовая база, управление: практ. пособие для экономистов и менеджеров / Н. И. Берзон, А. П. Ковалев. – М. : Финстатинформ. – 1995. – с. 155. – ISBN 5716601030.

Berzon N. I. *Aktsionernoe obshchestvo: kapital, pravovaya baza, upravleniye: prakt. posobiye dlya ekonomistov i menedzherov* [Joint Stock Company: the capital, the legal framework, management: Scient. Guide for economists and managers] / N. I. Berzon, A. P. Kovalev. – М. : Finstatinform. – 1995. – p. 155. – ISBN 5716601030.

3. Круглов М. И. Стратегическое управление компанией / М. И. Круглов. – М. : Русская Деловая Литература. – 1998. – с. 768.

Kruglov M. I. *Strategicheskoye upravleniye kompaniyei* [Strategic management of the company] / M. I. Kruglov. – М. : Russkaya Delovaya Literatura. – 1998. – p. 768.

4. Ледомська С. Підсумки сертифікатної приватизації в Україні (1995–2000 рр.) / С. Ледомська, В. Ларцев // Економіка України. – 2001. – № 5. – С. 14–22.

Ledomaska S. *Pidsumky sertyfikatnoi pryvatyzatsii v Ukraini (1995–2000 rr.)* [Live certificate privatization in Ukraine (1995-2000 years)] / S. Ledomaska, V. Larcev // *Ekonomika Ukrainy*. – 2001. – № 5. – Р. 14–22.

5. Ларцев В. С. Українська приватизація у спогадах і роздумах / В. С. Ларцев, Г. М. Ключников. – К. : Поліграф Інформ. – 2001. – с. 479.

Lartsev V. S. *Ukrainska pryvatyzatsia u spohadakh i rozdumakh* [Ukrainian privatization in memories and reflections] / V. S. Lartsev, H. M. Kliuchnykov. – К. : PolihrafInform. – 2001. – p. 479.

6. Десять років соціально-економічних перетворень в Україні: спроба неупередженої оцінки / за ред. І. Бураковського. – К. : К.І.С. – 2002. – с. 120.

Desiat rokov sotsialno-ekonomichnykh peretvoren v Ukraini: sproba neuperedzhenoi otsinky [Ten years of social and economic transformation in Ukraine: attempt impartial assessment] / za red. I. Burakovskoho. – К. : K.I.S. – 2002. – p. 120.

7. Інформація про хід приватизації державного майна в Україні за 2003 р. / Фонд державного майна України // Державний інформаційний бюлетень про приватизацію. – 2004. – № 3(139). – С. 12–16.

Informatsiia pro khid pryvatyzatsii derzhavnoho mayna v Ukraini za 2003 r. [Information on the progress of privatization of state property in Ukraine in 2003] / Fond derzhavnoho mayna Ukrainy // Derzhavnyi informatsiyniy biuleten pro pryvatyzatsiiu. – 2004. – № 3(139). – P. 12–16.

8. Гохан П. А. Слияния, поглощения и реструктуризация компаний: пер с англ. / П. А. Гохан. – 2-е изд. – М. : Альпина Бизнес Букс. – 2006. – с. 740.

Gokhan P. A. *Sliyaniya, pogloshcheniya i restrukturizatsiya kompaniy: per. s angl.* [Mergers, acquisitions and restructuring of companies: lane with English] / P. A. Gokhan. – 2-е изд. – М. : Alpina Biznes Buks. – 2006. – p. 740.

9. Сірко А. В. Становлення і розвиток корпоративного сектору в перехідній економіці: дис. на здобуття д. е. н.: спец. 08.00.01 / А. В. Сірко; КНУ. – К., – 2005. – с. 428.

Sirko A. V. *Stanovlennia i rozvytok korporatyvnoho sektoru v perekhidniy ekonomitsi: dys. na zdobuttia d. e. n.: spets. 08.00.01* [Formation and development of the corporate sector in a transition economy] / A. V. Sirko; KNU. – К., – 2005. – p. 428.

10. Иноземцев В. Творческое начало современной корпорации / В. Иноземцев // Мировая экономика и международные отношения. – 1997. – № 11. – С. 18–30.

Inozemtsev V. *Tvorcheskoye nachalo sovremennoy korporatsii* [Creativity modern corporation] / V. Inozemtsev // *Mirovaya ekonomika i mezhdunarodniye otnosheniya*. – 1997. – № 11. – P. 18–30.

11. Приватизація в новому тисячолітті: досягнення, прорахунки та найближчі перспективи / відредаговано автором // Державний інформаційний бюлетень про приватизацію. – 2002. – № 1. – С. 6–60.

Pryvatyzatsia v novomu tysiacholitti: dosiahnennia, prorakhunky ta nayblyzhchi perspektyvy [Privatisation in the New Millennium: achievements, mistakes and coming prospects] / vidredahovano avtorom // *Derzhavnyi informatsiyniy biuleten pro pryvatyzatsiiu*. – 2002. – № 1. – P. 6–60.

12. Коляда Т. Об эффективности использования денежных средств от приватизации государственного имущества / Т. Коляда // Экономика Украины. – 2002. – № 7. – С. 42–46.

Kolyada T. *Ob effektivnosti ispolzovaniya denezhnykh sredstv ot privatizatsii gosudarstvennogo imushchestva* [The effectiveness of the use of funds from privatization of state property] / T. Kolyada // *Ekonomika Ukrainy*. – 2002. – № 7. – P. 42–46.

13. Фонд державного майна України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.spfu.gov.ua/>.

14. *Fond derzhavnoho mayna Ukrainy* [State Property Fund of Ukraine]. [Elektronniy resurs] – Rezhym dostupu: <http://www.spfu.gov.ua/>.

15. Корпоративне право України: підручник / В. В. Луць, В. А. Васильєва, О. Р. Кібенко, І. В. Спасибо-Фатєєва [та ін.]; за заг. ред. В. В. Луця. — К. : Юрінком Інтер. – 2010. – с. 384 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.zaochka.net/catalog_p_31_p_2.html

Korporatyvne pravo Ukrainy: pidruchnyk [Ukraine Corporate Law: textbook] / V. V. Luts, V. A. Vasyliieva, O. R. Kibenko, I. V. Spasybo-Fatieieva [ta in.]; za zah. red. V. V. Lutsia. — К. : Yurinkom Inter. – 2010. – p. 384 [Elektronniy resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.zaochka.net/catalog_p_31_p_2.html

16. Баюра Д. О. Система корпоративного управління в Україні: стан та перспективи розвитку: монографія. / Д. О. Баюра. – К. : Київський університет. – 2009. – с. 288.

Baiura D. O. *Systema korporatyvnoho upravlinnia v Ukraini: stan ta perspektyvy rozvytku: monohrafiia*. [The corporate governance in Ukraine: state and prospects of development: monograph.] / D. O. Baiura. – К. : Kyivskiy universytet. – 2009. – p. 288.

16. Носова О. В. Система корпоративного управління в умовах інституціональної ринкової трансформації / О. В. Носова // Інституціональна архітектура і динаміка економічних трансформацій / Под. ред. А. А. Гриценко. – Х. : Форт. – 2008. – с. 928.

Nosova O. V. *Sistema korporativnogo upravleniya v usloviyakh institutsionalno rynochnoy transformatsii* [The system of corporate governance in terms of institutional market transformation] / O. V. Nosova // *Institutsionalnaya arhitektonika i dinamika ekonomicheskikh preobrazovaniy* / Pod. red. A. A. Gritsenko. – Kh. : Fort. – 2008. – p. 928.

17. Педько А. Б. Власність, контроль і конфлікт інтересів в акціонерних товариствах / А. Б. Педько. – К. : Вид. дім «Києво-Могилян. акад.». – 2009. – с. 325.

Pedko A. B. *Vlasnist, kontrol i konflikt interesiv v aktsionernykh tovarystvakh* [Ownership, control and conflict of interests in joint stock companies] / A. B. Pedko. – K. : Vyd. dim «Kyievo-Mohylian. akad.». – 2009. – p. 325.

18. Радыгин А. Д. Особенности формирования национальной модели корпоративного управления / А. Д. Радыгин, Р. М. Энтов. – М. : ИЭП. – 2009. – с. 162.

Radygin A. D. *Osobennosti formirovaniya natsionalnoy modeli korporativnogo upravleniya* [Features of formation of a national model of corporate governance] / A. D. Radygin, R. M. Entov – M. : IEP. – 2009. – p. 162.

19. Сірко А. В. Корпоративні відносини в перехідній економіці: проблеми теорії і практики: моногр. / А. В. Сірко. – К. : Імекс. – 2004. – с. 413.

Sirko A. V. *Korporatyvni vidnosyny v perehidniy ekonomitsi: problemy teorii i praktyky: monohr.* [Corporate relations in a transition economy: problems of theory and practice: monogr.] / A. V. Sirko. – K. : Imeks. – 2004. – p. 413.

20. Тарасенко О. В. Влада в корпоративному управлінні / О. В. Тарасенко // Наукові праці Донецького національного технічного університету. Серія: економічна. Вип. 89–2. – Донецьк : ДонНТУ. – 2005. – с. 210.

Tarasenko O. V. *Vlada v korporatyvnomu upravlinni.* [Authorities in corporate governance] / O. V. Tarasenko // *Naukovi pratsi Donetskoho natsionalnoho tehnicnoho universytetu.* Seria: ekonomichna. Vyp. 89–2. – Donetsk : DonNTU. – 2005. – p. 210.

21. Федулова Л. І. Методологічні засади створення та функціонування корпоративних структур / Корпоративні структури в національній інноваційній системі України: Моногр. / За ред. Федулової Л. І. – Ін-т економіки та прогнозування НАН України. – К., – 2007. – с. 812.

Fedulova L. I. *Metodolohichni zasady stvorennia ta funktsionuvannia korporatyvnykh struktur* [Methodological bases of creation and functioning of corporate structures] / *Korporatyvni struktury v natsionalniy innovatsiyniy systemi Ukrainy: Monohr.* / Za red. Fedulovoi L. I. – In-t ekonomiky ta prohnzuvannia NAN Ukrainy. – K., – 2007. – p. 812.

22. Шершньова З. Є. Корпоративне управління як основа розвитку ринкової економіки / З. Є. Шершньова, А. Є. Черпак. // Формування ринкової економіки. – Спец. випуск (присвячений 100-річчю КНЕУ). – К. : КНЕУ. – 2007. – С. 324–358.

Shershniova Z. Ye. *Korporatyvne upravlinnia yak osnova rozvytku rynkovoї ekonomiky* [Corporate governance as the basis of market economy] / Z. Ye. Shershniova, A. Ye. Cherpak // *Formuvannia rynkovoї ekonomiky.* – Spets. vypusk (prysviacheniy 100–richchiu KNEU). – K. : KNEU. – 2007. – P. 324–358.